

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών

Εργασία Πρακτικής Άσκησης

Θέμα: «Έλλη Αλεξίου: από μία άλλη όψη»

Όνοματεπώνυμο Φοιτητή/Φοιτήτριας.....

Αριθμός Μητρώου.....

Περίοδος εκπόνησης Πρακτικής Άσκησης.....

ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ: ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Πίνακας Περιεχομένων

A μέρος (εμπειρικό)

Εισαγωγή..... 3

B μέρος (βιβλιογραφική ανασκόπηση)

Κεφάλαιο 1. Έλλη Αλεξίου: Πρώτη προσέγγιση..... 4

Κεφάλαιο 2. Έλλη Αλεξίου: για τον έρωτα και τον άνθρωπο 6

Κεφάλαιο 3. Η Έλλη Αλεξίου ως εκπαιδευτικός..... 9

Επίλογος 10

Βιβλιογραφία..... 11

A ΜΕΡΟΣ (εμπειρικό)

Εισαγωγή - Η εμπειρία μου από την Πρακτική Άσκηση στο Ιστορικό Μουσείο Κρήτης

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παραθέσω εντυπώσεις από την Πρακτική άσκηση που τελέστηκε από μέρους την περίοδο του καλοκαιριού. Η δική μου προσωπική εμπειρία λαμβάνει χώρο στο Ιστορικό Μουσείο Κρήτης στο Ηράκλειο. Θα αρχίσω λέγοντας ότι εργάστηκα στο μεγαλύτερο μέρος της Πρακτικής μου άσκησης στην βιβλιοθήκη του Μουσείου, μια εμπειρία πολύ ιδιαίτερη και ξεχωριστή. Κατά την διάρκεια της εργασίας μου στο Ιστορικό Μουσείο καταπιάστηκα με διάφορα θέματα με αποτέλεσμα να γνωρίσω πλήθος πληροφοριών για θέματα που αφορούν κυρίως το Κρητικό έδαφος και την ιστορία του.

Παρά το γεγονός ότι καταπιάστηκα με διάφορα ενδιαφέροντα θέματα κανένα από αυτά δεν με παρακίνησε ώστε να πάρω την απόφαση να εντρυφήσω περισσότερο. Στη μέση του Καλοκαιριού άρχισα να ασχολούμαι με την καταγραφή του προσωπικού αρχείου της Έλλης Αλεξίου το οποίο είναι σε διαδικασία δωρεάς στο Ιστορικό Μουσείο Ηρακλείου από τους απογόνους της. Άρχισα καθημερινά κατά την διάρκεια της εργασίας μου στο Μουσείο να εισχωρώ όλο και βαθύτερα στην προσωπική ζωή της Έλλης Αλεξίου και γενικότερα σε ολόκληρη την οικογένεια της κατάσταση. Η επαφή μου με αυτή την προσωπικότητα μου έδωσε το κίνητρο να την εξερευνήσω περισσότερο. Από τις πρώτες ημέρες που εργαζόμουν πάνω στο αρχείο κατόνησα ότι το συγγραφικό της ταλέντο ήταν μεγάλο, γεγονός που μου έδωσε το κίνητρο να διαβάσω μερικά από τα βιβλία της. Ωστόσο, αυτό που με εντυπωσίασε στην Έλλη Αλεξίου είναι ο χαρακτήρας της, διαμέσου των προσωπικών της πραγμάτων διαφαίνεται μια γυναίκα δυναμική με πάθος η οποία ενσωματώνεται και παλεύει με το λαό για ένα καλύτερο κόσμο για τον άνθρωπο και ιδιαίτερα για το παιδί. Επιπλέον, με εξέπληξε το γεγονός ότι συνδυάζει ένα δυναμικό και ένα ευαίσθητο προφίλ ταυτόχρονα καθώς στα έργα της φαίνεται η ευαισθησία και ο ρομαντισμός που αντιμετωπίζει ορισμένα από τα θέματα που θιγεί.

Στην παρούσα εργασία λοιπόν, θα προσπαθήσω να την αντιμετωπίσω ως κοινωνικό ον και ως μια μεμονωμένη προσωπικότητα. Με λίγα λόγια, θα ήθελα να την εξερευνήσω, όσο μπορώ, στην μεγαλύτερη έκταση της εργασίας, περισσότερο ως άνθρωπο και όχι ως συγγραφέα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι απορρίπτω το συγγραφικό της έργο.

B ΜΕΡΟΣ (Βιβλιογραφική Ανασκόπηση)

Κεφάλαιο 1. Έλλη Αλεξίου: Πρώτη προσέγγιση

Αρχικά, πολύ επιγραμματικά θα ήθελα να παραθέσω ορισμένα βιογραφικά στοιχεία. Η Έλλη Αλεξίου γεννήθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης το 1894, σε ένα περιβάλλον σπάνιας πνευματικής καλλιέργειας. Είναι το τέταρτο και τελευταίο παιδί του γνωστού δημοσιογράφου και εκδότη εφημερίδων του Στυλιανού Μικ. Αλεξίου (τυπογράφος και κάτοχος βιβλιοπωλείου) και της Ειρήνης Ζαχαριάδου. Τα αδέρφια της ήταν η Γαλάτεια (Αλεξίου) Καζαντζάκη, συγγραφέας και ποιήτρια, ο Ραδάμανθους Αλεξίου, τυπογράφος και μουσικός και ο Λευτέρης Αλεξίου, ποιητής, συγγραφέας και φιλόλογος.¹ Η Έλλη Αλεξίου επαγγελματικά άνηκε στον εκπαιδευτικό κλάδο στον οποίο υπηρέτησε εντός και εκτός Ελλάδος σαράντα δύο χρόνια. Πιο συγκεκριμένα, σπούδασε στο Διδασκαλείο Ηρακλείου και υπηρέτησε έξι χρόνια στο Γ΄ Χριστιανικό Παρθεναγωγείο το οποίο ήταν η πηγή έμπνευσης για το ομώνυμο μυθιστορήματος και στη συνέχεια εργάστηκε στη στέγη των μικρών αδελφών, πηγή έμπνευσης για τα διηγήματα “Σκληροί αγώνες για μικρή ζωή”. Συνεχίζοντας να εργάζεται ως εκπαιδευτικός συνέχισε τις σπουδές της στην Γαλλική και Γερμανική γλώσσα, διορίστηκε καθηγήτρια στη Μέση εκπαίδευση όπου δίδαξε για δεκαεννέα χρόνια. Όμως το 1945 φεύγει για το Παρίσι όπου φοίτησε στη Σορβόνη και πήρε το δίπλωμα φωνητικής στην Γαλλική γλώσσα, παράλληλα εργαζόταν ως δασκάλα στην Ελληνική παροικία. Σημαντικό επίσης, να τονίσουμε ότι πήρε μαθήματα πιάνου και ζωγραφικής.

Βλέποντας τα παραπάνω συνειδητοποιούμε ότι πρόκειται να μιλήσουμε για έναν άνθρωπο πολυπράγμων ο οποίος ωθεί τον εαυτό του στην εξέλιξη και στην βελτίωση. Τα συγγραφικά της έργα έχουν κοινωνικά και πολιτικά στοιχεία, βρισκόταν με την πλευρά των αδικημένων της κοινωνίας και όπως έχει πει και η ίδια σε συνέντευξη της <<[...] Εγώ δεν γράφω σαν συγγραφέας, εγώ γράφω σαν κοινωνικό άτομο που πάσχει από γεγονότα και τα καταγράφει για να μην τα αποκρύπτει[...]>>². Διαπιστώνουμε, ότι η Έλλη Αλεξίου είναι ένας άνθρωπος ο οποίος γράφει και παράγει έργο διαμέσου των κοινωνικοπολιτικών καταστάσεων και όχι μόνο, θα δούμε ότι το έντονο συναίσθημα της αγάπης και του έρωτα καθιστά ένα ακόμα κινητήριο παράγοντα στον οποίο βασίζεται η συγγραφέας για να δημιουργήσει. Ωστόσο, το έργο της βασίζεται στην κοινωνική δικαιοσύνη, όπως την εκλαμβάνει εκείνη και όπως την διαμόρφωσε μέσα από την πολιτική της ιδεολογία. Η ίδια αναφέρει ότι γράφει με ό,τι την απασχολεί, εμπνέεται από τον κόσμο γύρω της και δεν βάζει την λογική της να δημιουργήσει ένα μυθιστόρημα ή ένα διήγημα επειδή απλά πρέπει να γράψει. Αυτά που θα ήθελε να πει με λόγια

¹ Παράβαλε: Καρτσάκης Αντώνης (2014): *Το λογοτεχνικό Ηράκλειο του Μεσοπολέμου, Κείμενα, Έντυπα, Δημιουργοί*. Ηράκλειο Κρήτης : Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη, σ.49

² Νίκος Γαρδέλης (1984), *Μονόγραμμα* [Τηλεοπτική Εκπομπή], Αθήνα: ΕΡΤ

εκδηλώνονται μέσα από τα έργα της, έγραφε με βάση μια σειρά από πραγματικά γεγονότα, γεγονότα που την ενοχλούσαν και την βασάνιζαν ψυχικά. Επομένως, ποτέ δεν ξεκινούσε από μια φανταστική κατάσταση, η πραγματικότητα ήταν εκείνη που της προκαλούσε ερεθίσματα να γράψει την δική της. Πιο συγκεκριμένα, σε συνέντευξη της αναφέρει: <<[...]εγώ πρέπει να έχω μια πίεση για να γράψω, μπορεί να κάνω έξι μήνες να μην γράψω τίποτε, ένα χρόνο να μην γράψω τίποτε και μια εβδομάδα να μου συμβούν δύο γεγονότα, τρία και να τα γράφω με τέτοια ένταση και με τόση ταχύτητα που ακόμα να γράφω και την νύχτα για να προλάβω να τα γράψω αλλά δεν είναι αποτέλεσμα του λογικού, το λογικό έρχεται ύστερα, είναι αποτέλεσμα της ψυχοσύνθεσης ενός ανθρώπου. Γράφω γιατί δεν θέλω να πάσχω από ένα γεγονός, θέλω να το πω να το βγάλω από πάνω μου[...]>>³. <<Για το συγγραφέα είναι καλύτερα να πάσχει παρά να λογικεύεται. Βέβαια ο Καζαντζάκης έγινε μεγάλος δια της λογικής, όχι δια του πάθους, αλλά οι άλλοι οι άνθρωποι έγιναν δια του πάθους>>⁴. Είναι άξιο να τονίσουμε ότι η Έλλη Αλεξίου βρισκόταν σε περιβάλλον πνευματικής άνθησης, τόσο η οικογένεια της όσο και ο κοινωνικός της περίγυρος απαρτιζόταν από άτομα που έδειχναν ενδιαφέρον για την γλώσσα, τα γράμματα και την εξέλιξή τους. Η Έλλη Αλεξίου μέσα σε αυτό το περιβάλλον άκουγε συζητήσεις για ποίηση, για λογοτεχνία και για την επιστήμη γενικότερα, πράγμα που θεωρεί ότι ήταν ο λόγος που την οδήγησε στο δρόμο των γραμμάτων και της πνευματικότητας. Πιο συγκεκριμένα αναφέρει σε συνέντευξη της <<...Τα σπίτια μπορούσαν να γίνουν Ακαδημίες αν οι γονείς έδιναν άλλη τροπή στα ενδιαφέροντα τους...>>⁵. Μεγαλώνοντας αρχίζει να συναναστρέφεται και με άλλα πρόσωπα των γραμμάτων. <<Στην δεκαετία του 1920 οι λογοτέχνες της Κρήτης, με κέντρο κυρίως την πόλη του Ηρακλείου και συσπειρωμένοι, κυρίως γύρω από την οικογένεια Αλεξίου, δημιουργούν μια αξιόλογη τοπική πνευματική κίνηση>>⁶. Τα πρόσωπα αυτά αποτελούσαν από την Γαλάτεια Καζαντζάκη, το Νίκο Καζαντζάκη, το Λευτέρη Αλεξίου, το Κώστα Βάρναλη, το Μάρκο Αυγέρη κ.α. Όλοι οι παραπάνω συγκεντρώνονταν στην πλατεία Δεξαμενής κάνοντας την ένα είδος πνευματικού κέντρου.

³ Νίκος Γαρδέλης (1984), *Μονόγραμμα* [Τηλεοπτική Εκπομπή], Αθήνα: ΕΡΤ

⁴ Έσα Νικολάου (2019), *Εκμυστηρεύσεις της Έλλης Αλεξίου*, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, σ. 31

⁵ Νίκος Γαρδέλης (1984), *Μονόγραμμα* [Τηλεοπτική Εκπομπή], Αθήνα: ΕΡΤ

⁶ Καρτσάκης Αντώνης (2014): *Το λογοτεχνικό Ηράκλειο του Μεσοπολέμου, Κείμενα, Έντυπα, Δημιουργοί*. Ηράκλειο Κρήτης : Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη, σ. 71

Κεφάλαιο 2. Έλλη Αλεξίου: για τον έρωτα και τον άνθρωπο

Η Έλλη Αλεξίου αγαπούσε το ανθρώπινο όν και ήθελε να το βλέπει γύρω της <<ζωντανό>>. Η Συγγραφέας αναφέρει ότι την ζωή πρέπει να την αντιμετωπίζουμε με ενθουσιασμό και χαρούμενη διάθεση και όχι με ματαιοδοξία και με αρνητισμό. Τονίζει ότι αντιπαθεί τους μονότονους ανθρώπους και δεν δέχεται την μίζερη προσέγγιση των δύσκολων καταστάσεων που μπορεί να φέρει η ζωή. Η ίδια αναφέρει ότι έχει την τάση να αντιμετωπίζει τα πάντα στη ζωή της με εύθυμο τρόπο ζώντας ταυτόχρονα σε ένα κύμα χαράς το οποίο διαρκεί χωρίς να εξαντλείται. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρει ότι ακόμα και στα ενενήντα της χρόνια η διάθεση της είναι πάντα σε χαρούμενους ρυθμούς, βλέπει τη ζωή από την θετική της πλευρά και δεν ανησυχεί για πράγματα που λύνονται ή δεν λύνονται καθώς στη πρώτη περίπτωση η λύση θα βρεθεί ενώ στη δεύτερη αφού δεν υπάρχει λύση δεν πρέπει να υπάρχει και αρνητική στάση.⁷ Επιπλέον, η ίδια αναφέρει σε συνέντευξη της ότι στα ενενήντα της χρόνια αισθάνεται <<κατενθουσιασμένη>>⁸, επίσης αναφέρει χαρακτηριστικά:<<[...]έχω μια καταπληκτική αισιοδοξία σε όλη μου την ζωή[...]>>⁹. Παρατηρούμε λοιπόν ότι η Έλλη Αλεξίου είναι μια αισιόδοξη και χαρούμενη προσωπικότητα η οποία προσπαθεί να αντιμετωπίζει τις καταστάσεις της ζωής με θετικό τρόπο. Ωστόσο υποθέτουμε ότι κάτι τέτοιο δεν είναι ακατόρθωτο για ένα άνθρωπο, να αντιμετωπίζει με κέφι τα πάντα, αλλά πόσο είναι εφικτό τελικά; Στην ερευνά μου για την προσωπικότητα της Έλλης Αλεξίου το συγκεκριμένο σημείο ήταν κάτι που με προβλημάτισε καθώς είναι μια γυναίκα της οποίας << η ζωή κουβάλησε τρεις μεγάλες συμφορές: τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, τη Μικρασιατική καταστροφή και το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο>>.¹⁰ Στην συνέχεια όμως συνειδητοποίησα ότι ακόμα και σε τέτοιες αντίξοες συνθήκες, όπως είναι ένας πόλεμος, εάν ο άνθρωπος κρατήσει την αισιοδοξία και την ελπίδα που κρύβει στην ψυχή του σταθερή τότε μόνο δικαιωμένος θα ξεπεράσει σκληρές καταστάσεις της ζωής.

Η Έλλη Αλεξίου κρατάει την ίδια στάση και απέναντι στον έρωτα. Αντιμετωπίζει και εκλαμβάνει τον έρωτα ως ένα δώρο που δίνεται στο άνθρωπο, τον θεωρεί πολύτιμο για την ζωή και πηγή της ύψιστης ευτυχίας. Αναφέρει ότι ο έρωτας είναι μία <<κινητήρια δύναμη>>¹¹ η οποία λειτουργεί ως προοδευτικός παράγοντας για κάθε άνθρωπο που τον βιώνει. Για αυτό το λόγο, τονίζει ότι εάν έρθει σε επαφή με κάποιο νέο άνθρωπο ο οποίος δεν έχει νιώσει τον έρωτα, αυτός είναι ένας λόγος που θα τον καταφρονήσει.¹² Έχει αυτή την αντίληψη διότι θεωρεί το συγκεκριμένο

⁷ Παράβαλε: Νίκος Γαρδέλης (1984), *Μονόγραμμα* [Τηλεοπτική Εκπομπή], Αθήνα: ΕΡΤ

⁸ Νίκος Γαρδέλης (1984), *Μονόγραμμα* [Τηλεοπτική Εκπομπή], Αθήνα: ΕΡΤ

⁹ Ο.Π.

¹⁰ Ευγένεια Ζωγράφου (23 Μαΐου 1979). *Μικρό αφιέρωμα στα 85 χρόνια της Έλλης Αλεξίου. Ριζοσπάστης*, σ. 4

¹¹ Έυα Νικολάου (2019), *Εκμυστηρεύσεις της Έλλης Αλεξίου*, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, σ. 27

¹² Παράλαβε: Έυα Νικολάου (2019), *Εκμυστηρεύσεις της Έλλης Αλεξίου*, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, σ. 27

συναίσθημα ως ένα ύψιστο αγαθό για την ανθρωπότητα το οποίο κινητοποιεί τον άνθρωπο, τον απασχολεί συνεχώς με αποτέλεσμα να προσπαθεί να γίνει καλύτερος για τον εκάστοτε άτομο που τον ενδιαφέρει. Τονίζει επίσης ότι είναι ένα αίσθημα το οποίο γεμίζει το κάθε άτομο, δεν εξαντλείται ποτέ παρά μόνο μεγαλώνει και εξελίσσεται, αφού κατά την Έλλη όταν κάποιος είναι υπό την επήρεια ερωτικών συναισθημάτων μπορεί να θεωρήσει αυτόματος ότι ζει, ότι υπάρχει. Η Έλλη Αλεξίου χαρακτηριστικά αναφέρει: <<όταν σου περάσει αυτό το αίσθημα το ερωτικό θ' αντιληφθείς ότι είσαι ένα όν παρόμοιο προς το φυτό, προς το ζώο. Υπάρχεις όταν είσαι ερωτευμένος>>. ¹³ Έτσι, μας παροτρύνει να διατηρήσουμε το ερωτικό συναίσθημα σε οποιαδήποτε ηλικία, καθώς για αυτή ο έρωτας δεν έχει ηλικία, να το ακολουθούμε και να τον αισθανόμαστε όσο περισσότερο γίνεται και να μην απογοητευόμαστε όταν ο έρωτας δεν έχει ανταπόκριση από το θεμιτό πρόσωπο, αφού όσο πάσχεις από τον έρωτα μόνο ευτυχία και βελτίωση λαμβάνεις. Στον έρωτα κατά την συγγραφέα δίνεις χωρίς να περιμένεις να πάρεις, είναι αρκετό απλά και μόνο να επιθυμείς αυτό που δεν έχεις, δεν ερωτεύεται ο άνθρωπος έχοντας στο νου του ότι ο έρωτας του θα γίνει αποδεκτός. Μπορεί να μην γίνουν δεκτά τα ερωτικά σήματα κάποιου απέναντι σε κάποιον άλλο, αυτό για την συγγραφέα δεν είναι πρόβλημα καθώς για εκείνη είναι ευλογία να διακατέχεσαι από πάθος και εσωτερική ένταση, παρά να διακατέχεσαι από μηδενικά συναισθήματα. Οι τελευταίοι χαρακτηρίζονται από την συγγραφέα ως <<[...] ως μέταλλα που απλώς υπάρχουν>>. ¹⁴ Είναι άξιο να προσθέσουμε ότι συγχέει τον έρωτα με την συγγραφή καθώς θεωρεί ότι ορισμένα από τα πιο σπουδαία συγγραφικά έργα έχουν προέλθει από το έντονο πάθος που μπορεί να αισθάνεται ένας συγγραφέας, φαίνεται πόσο μεγάλη σημασία αποδίδει στον έρωτα σε σχέση με το παραπάνω από την εξής φράση: << Ο έρωτας είναι πιο συγκλονιστικός από την φιλοδοξία την συγγραφική, την κοινωνική ανάδειξη ή την πολιτική. Προτιμώ την πορεία του αισθήματος>>. ¹⁵

Δεν θα μπορούσα να παραλείψω από αυτό το κεφάλαιο το οποίο είναι αφιερωμένο στον έρωτα και στον άνθρωπο να μην αναφέρω δύο ανθρώπους οι οποίοι σημάδεψαν την ζωή της Έλλης Αλεξίου, ο Κώστας Βάρναλης και ο Βασίλης Δασκαλάκης. Αρχίζοντας με το Κώστα Βάρναλη, αξίζει να αναφέρουμε ότι αποτέλεσε σταθμός στη ζωή της Έλλης Αλεξίου καθώς ήταν ένας άνδρας ο οποίος ανέπτυξε έντονα ερωτικά συναισθήματα. Στα δεκαεπτά της χρόνια ο Βάρναλης την ζητά από τον πατέρα της σε γάμο και λαμβάνει ως απάντηση τέσσερα χρόνια αναβολής με δικαιολογία ότι η Έλλη βρισκόταν σε πολύ μικρή ηλικία για γάμο. Παρά την αντίρρηση του πατέρα Αλεξίου η Έλλη και ο Βάρναλης συνέχιζαν να αλληλογραφούν κρυφά, δείχνει τα συναισθήματα της για το συγγραφέα και την ιστορία τους λέγοντας χαρακτηριστικά: <<[...] Πώς και δεν γκρεμιζόμουν τότε στη

¹³ Έυα Νικολάου (2019), *Εκμυστηρεύσεις της Έλλης Αλεξίου*, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, σ. 28

¹⁴ Έυα Νικολάου (2019), *Εκμυστηρεύσεις της Έλλης Αλεξίου*, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, σ. 28

¹⁵ Έυα Νικολάου (2019), *Εκμυστηρεύσεις της Έλλης Αλεξίου*, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, σ. 31

σκάλα! Κατέβαινα σα σίφουνας για να πάρω το γράμμα και να ανέβω επάνω, να κάνω σχέδια να κλειδωθώ στο δωμάτιο μου και να απολαμβάνω[...]»¹⁶. Επιπλέον, προσθέτει: «<< Δεν υπήρχε μεταξύ μας θάρρος. Εγώ τουλάχιστον ήμουν διαρκώς σε μια ταραχή, σε μια σεμνή, αμίλητη ταραχή. Δεν ήταν η σύγχρονη πορεία ζωής με έναν άνθρωπο που αγαπάς, που είσαι αρραβωνιασμένη»¹⁷. Παρόλα αυτά, οι δρόμοι τους χωρίστηκαν ο συγγραφέας παντρεύτηκε τη Δώρα Μοάτσου και η Έλλη Αλεξίου μέχρι το τέλος της ζωής της έδειχνε τον θαυμασμό και την εκτίμηση που είχε απέναντι στο πρόσωπο του. Στις αναφορές της για εκείνον παρουσιάζεται απόλυτα ειλικρινής άνθρωπος και λυτός και ότι ήταν άνδρας ευδιάθετος και της παρέας. Επιπλέον, παρουσιάζεται ως ένας άνθρωπος με έντονα συναισθήματα για την ζωή και ως άτομο «<<με όλες τις αδυναμίες των απλών ανθρώπων»¹⁸. Όσο αφορά το συγγραφικό του έργο αναφέρεται ως εξαιρετικό καθώς διαφαίνεται μέσα σε αυτό μια καλλιτεχνική αρμονία η οποία συνδυάζει της πεποιθήσεις που κατείχε ως κοινωνικό ον σε συνδυασμό με τα συναισθήματα του. Επιπλέον, δεν πάσχιζε να εκθέσει ένα έργο αισθητικά ωραίο, παρά το γεγονός ότι χαρακτηρίζεται για την συνέπεια του στη μετρική, «<<δεν αντίκριζε την Τέχνη ξέχωρα από την ζωή»¹⁹.

Ο Βασίλης (Βάσος) Δασκαλάκης ήταν ο σύζυγος της Έλλης Αλεξίου με τον οποίο παντρεύεται το 1920 στο Παρίσι (αναγράφω ακριβή ημερομηνία καθώς στη πρώτη επιστολή του Ν. Καζαντζάκη προς την Γαλάτεια, 27-11-1920 αναγράφεται το εξής: «<<Κυριακή γίνεται ο γάμος της Λιλίκα με πιθανό κουμπάρο το γλύπτη Δημητριάδη»²⁰). Ήταν παντρεμένοι δεκαεπτά χρόνια και ήταν ο λόγος που η Έλλη Αλεξίου διείσδυσε στο λογοτεχνικό βίο καθώς αυτός ήταν εκείνος που την παρότρυνε να δημοσιεύσει ένα διήγημα που είχε γράψει σε κάποια κατάσταση της ζωής της. Από αυτά που διαβάζουμε από την Έλλη Αλεξίου για το Βάσο Δασκαλάκη κατανοούμε σε γενικές γραμμές ότι τον θαύμαζε σαν συγγραφέα και κατά την διάρκεια του γάμου τους αλλά και μετά τον χωρισμό τους. Πιο συγκεκριμένα, σε συνέντευξη της πολλά χρόνια μετά τον χωρισμό τους χαρακτηρίζει το έργο του Βάσου Δασκαλάκη «Ξεριζωμένοι» ως «<<αριστούργημα»²¹. Επιπλέον, η Έλλη Αλεξίου έχει γράψει το πρόλογο στο μυθιστόρημα «Ξεριζωμένοι», μιλάει για τον πρώην σύζυγο της λέγοντας ότι ήταν ένας συγγραφέας ο οποίος δεν πίστευε στο εαυτό του και σε αυτά που θα μπορούσε να δημιουργήσει γράφοντας, για αυτό το λόγο ό,τι και να έγραφε το επεξεργαζόταν πολύ καλά μέχρι να το παρουσιάσει.²² Ωστόσο φαίνεται ότι η ελαφριά απαισιοδοξία του είχε θετικά αποτελέσματα αν πάρουμε υπόψη τα παρακάτω λόγια της Έλλης Αλεξίου: «<< [...] ένα βιβλίο που θα μείνει απέθαντο στην ιστορία της Ελληνικής Γραμματολογίας

¹⁶ Έυα Νικολάου (2019), *Εκμυστηρεύσεις της Έλλης Αλεξίου*, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, σ. 39

¹⁷ Έυα Νικολάου (2019), *Εκμυστηρεύσεις της Έλλης Αλεξίου*, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, σ. 39

¹⁸ Ο.Π. σ. 4

¹⁹ Ο.Π. σ.44

²⁰ Νίκος Καζαντζάκης (1993) *Επιστολές προς Γαλάτεια*, Αθήνα: Δίφρος, σ.9

²¹ Νίκος Γαρδέλης (1984), *Μονόγραμμα* [Τηλεοπτική Εκπομπή], Αθήνα: ΕΡΤ

²² Παράβαλε: Βασίλης Δασκαλάκης(1930), *Οι ξεριζωμένοι διήγηση ενός χωριάτη*, Καστανιώτη, σ.16

αδίσταχτα, με πλήρη συναίσθηση υπεύθυνης κριτικής, το τοποθετώ κορυφαίο στην ποιητική κλίμακα του ελληνικού μυθιστορήματος.[...] Ο αναγνώστης που επιθυμεί να διαβάσει τους <<Ξεριζωμένους>>, ας ξέρει από πρώτα πως είναι γραμμένοι με αίμα και δάκρια. Όχι με νου και λογική. Αυτά ήρθαν ύστερα. Τα καλά βιβλία έτσι γράφονται>>.²³ Κατανοούμε λοιπόν, ότι το συγγραφικό του ταλέντο και την λογοτεχνική του άποψη την εκτιμούσε και την θαύμαζε απεριόριστα. Ωστόσο, σαν παρατηρητής και αναγνώστρια δεν εξαβα έντονα ερωτικά συναισθήματα από την Έλλη προς το πρόσωπο του Δασκαλάκη, η ίδια αναφέρει <<Ο Δασκαλάκης ήταν καλή γνωριμία μόνο από πλευράς λογοτεχνίας>>²⁴. Αυτή η φράση θέτει προβληματισμούς και μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι δεσμοί τους δεν ήταν αρκετά ισχυρή κατά την διάρκεια του γάμου τους. Βέβαια, δεν ισχύει το ίδιο και για το Βάσο Δασκαλάκη καθώς την προσέγγισε ξανά και μετά το χωρισμό τους και ενώ είχε παντρευτεί ξανά.

Κεφάλαιο 3. Η Έλλη Αλεξίου ως εκπαιδευτικός

Η συγγραφέας ήταν χρόνια εκπαιδευτικός με την εκπαιδευτική της καριέρα να αγγίζει Ελλάδα και εξωτερικό. Αυτό που είχε ως στόχο πάντα ήταν η βελτίωση του παιδιού, η αγάπη και το ενδιαφέρον προς αυτά. Συναντάμε ξανά το ζήτημα της αγάπης, της αγνής αγάπης προς το παιδί αυτή τη φορά που λειτουργεί ως κινητήρια δύναμη προς την πρόοδο. Η Έλλη Αλεξίου θεωρεί ότι εάν κάποιος εκπαιδευτικός αγαπά την δουλειά του και το παιδί τότε έχει πετύχει την τέλεια συνταγή για να διανύσει ένα καλό δασκαλικό βίο. Το παιδί κατά την γνώμη της δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται με σκληρότητα και τιμωρίες καθώς είναι ένα λογικό ον το οποίο μπορεί διαμέσου του διαλόγου να κατανοήσει τι θέλει να του πει ο εκάστοτε άνθρωπος. Επομένως, η μέθοδος της αποβολής δεν ταιριάζει στην Έλλη Αλεξίου καθώς αισθάνεται ότι απομακρύνει το παιδί από την γνώση κάνοντας του με αυτό τον τρόπο “κακό”, το αδύναμο παιδί και το άστατο παιδί είναι απαραίτητο, κατά την γνώμη της να το κρατά ο εκπαιδευτικός κοντά του και να ασχολείται με αυτό περισσότερο από το λεγόμενο “καλό παιδί” της τάξης. Ο άτακτος και ο αδύναμος μαθητής είναι αυτός που χρειάζεται προσοχή και αγάπη. Το δασκαλικό επάγγελμα ήταν ολόκληρη η ζωή της και το ασκούσε με αγάπη και υπευθυνότητα, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι ήταν και κάτι εύκολο κατά τα λεγόμενα της. Χαρακτηριστικά αναφέρει: <<Είναι το βαρύτερο επάγγελμα>>²⁵. Ο καλός δάσκαλος για αυτή δεν κάθεται ποτέ με την κυριολεκτική σημασία της πρότασης, είναι αναγκαίο να είναι σε εγρήγορση να παρατηρεί τα παιδιά, να τα βοηθά και να τα νουθετεί ταυτόχρονα.

²³ Βασίλης Δασκαλάκης(1930), *Οι ξεριζωμένοι διήγηση ενός χωριάτη*, Καστανιώτη, σ.12

²⁴ Έυα Νικολάου (2019), *Εκμυστηρεύσεις της Έλλης Αλεξίου*, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, σ. 45

²⁵ Νίκος Γαρδέλης (1984), *Μονόγραμμα* [Τηλεοπτική Εκπομπή], Αθήνα: ΕΡΤ

Χαρακτηριστικά αναφέρει: <<Εγώ συχνά γύριζα στο σπίτι και ο καημένος ο πατέρας μου διψούσε για κουβέντα και μου έλεγε “παιδί μου τίποτα νέο; τι φέρνεις από το σχολείο” και δεν του απαντούσα, παρά μόνο έβαζα το δάχτυλο στο στόμα μου και του έλεγα με τα νοήματα δεν μπορώ, δεν έχω δυνάμεις είμαι σωματικά, ψυχικά εξαντλημένη[...] >>. ²⁶ Φαίνεται ότι η Έλλη έδινε την ψυχή της για το παιδί και την βελτίωση του, δεν έμενε παθητική. Την περίοδο που δίδασκε στο Γ΄ Χριστιανικό Παρθεναγωγείο ευαισθητοποιήθηκε, κατά την ταπεινή μου άποψη πάνω σε αυτό το ζήτημα καθώς έβλεπε τις άθλιες συνθήκες που έκαναν τα παιδιά μάθημα αλλά και όχι μόνο, η εμφάνιση τους, τα ρούχα και το δέρμα τους είχαν φθορές με αποτέλεσμα η συγγραφέας να θέλει τα ταχτεί υπέρ του φτωχού παιδιού, ήταν κάτι που της βασάνιζε τον εσωτερικό της κόσμο.

Επίλογος

Συμπερασματικά, στόχος μου ήταν να παρουσιάσω μια εργασία που να φανερώνει ότι μια γυναίκα σαν την Έλλη Αλεξίου η οποία μας δίνει την εντύπωση με μια πρώτη ματιά ότι η λογική σκέψη είναι το κατεξοχήν όπλο της με μία δεύτερη μπορούμε να δούμε ότι οι περισσότερες πεποιθήσεις που την διακατέχουν και της δίνουν το έναυσμα να προχωρήσει σε πράξεις παράγονται από το συναίσθημα της . Αυτό κατά την γνώμη μου ισχύει και όσο αφορά την προσωπική της ζωή και όσο αφορά το συγγραφικό της βίο. Αισθάνεται, βιώνει, πάσχει, όπως όλα τα κοινωνικά όντα με τελικό προορισμό την παραγωγή έργου ή κάποιας κοινωνικής πράξης η οποία προήλθε από τα παραπάνω συναισθήματα δηλαδή από έντονη αγανάκτηση που δεν μπορούσε να την ηρεμήσει και θέλησε να τη εξωτερικεύσει με δημιουργικό τρόπο. Το παραπάνω συμπέρασμα ήταν αυτό που με παρακίνησε να την προσεγγίσω με άλλα μάτια, από μια άλλη πλευρά και όχι αποκλειστικά και μόνο ως συγγραφέα, αλλά ως ένα άνθρωπο που <<πάσχει>> από γεγονότα, όπως είχε πει και η ίδια.

²⁶ Ο.π.

Βιβλιογραφία

Πρωτογενής βιβλιογραφία

Δασκαλάκης, Β. (1930). *Οι ξεριζωμένοι διήγηση ενός χωριάτη*. Αθήνα: εκδόσεις Καστανιώτη.

Γαρδέλης, Ν. (1984), *Μονόγραμμα* [Τηλεοπτική Εκπομπή], Αθήνα: ΕΡΤ.

Καζαντζάκης, Ν. (1993), *Επιστολές προς Γαλάτεια*, Αθήνα: Δίφρος.

Δευτερογενής βιβλιογραφία

Καρτσάκης, Α. (2014). *Το λογοτεχνικό Ηράκλειο του Μεσοπολέμου, Κείμενα, Έντυπα Δημιουργοί*. Ηράκλειο Κρήτης: Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη.

Νικολάου, Ε. (2019). *Εκμυστηρεύσεις της Έλλης Αλεξίου*, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.
Ευγένεια Ζωγράφου (23 Μαΐου 1979). *Μικρό αφιέρωμα στα 85 χρόνια της Έλλης Αλεξίου*. Ριζοσπάστης.